

Biografie Kees Roorda 2009

Door: Cecile Brommer

Kees Roorda maakt voorstellingen en films over de worstelende mens die naar erkenning en warmte verlangt. Dit verlangen wordt voelbaar door de poëtische eenvoud van de teksten en het intieme, natuurlijke spel.

Kees Roorda (1967) groeide op in Friesland. Hij studeerde Nederlands aan de Universiteit van Groningen, waar hij zijn liefde voor theater ontdekte. Zijn eerste voorstelling was *Glück* van Maximilian Dauthendy. Daarna liep hij stage bij Gerardjan Rijnders en Ivo van Hove. In 1996 werd Kees Roorda uitgenodigd om als veelbelovende jonge regisseur om deel te nemen aan de tweede fase regieopleiding 'Jekerstudio' in Maastricht. Ook werd hij enkele jaren later toegelaten tot de prestigieuze academie DasArts (Amsterdam School Advanced Research in Theatre and Dance Studies), waar hij zijn master haalde. Bij het Binger Film Instituut behaalde hij in 2002 een certificaat als scriptschrijver. Sindsdien schreef hij enkele filmscripts. In 2003 richtte Kees Roorda met geestverwanten The Glasshouse op, een theatercollectief van interdisciplinaire theatermakers. The Glasshouse produceert vanaf dat moment zijn voorstellingen.

Kees Roorda schrijft de teksten voor zijn voorstellingen bijna altijd zelf, vaak op basis van interviews met de mensen die het onderwerp vormen, zoals de jonge Marokkanen die rondhingen in een coffeeshop, voor de voorstelling *Tomorrowland* (1997). Voor *6 Graden* (2004) verzamelde Kees Roorda verhalen van bewoners rond de locatie waar de voorstelling speelde: de teksten waren opgetekend uit meer dan honderd monden van bewoners van respectievelijk het eiland Terschelling, de stad Den Bosch en werknemers van cementfabriek "de Enci" in Maastricht. In een loods, rondom reusachtig lichtgevende keien uit de berg de Majella, zaten dertig 'performers' waarlangs toeschouwers reisden. Uit talloze cassetterecorders klonken stemmen, die intieme fragmenten vertelden uit het leven van deze mensen. De voorstelling was een sociale sculptuur, in een mythisch landschap van rotsen en grote brokken ijs.

Kees Roorda begon met een aantal intieme voorstellingen, vaak op locatie, waarin hij de relatie met het publiek aftastte, zoals tijdens de voorstelling/installatie *Vulkaan* (2001) waar het publiek deelnam aan een Japanse theeceremonie. Kees Roorda diende de toeschouwers geen voorstelling op, maar maakte ze daarvan deelgenoot. Het rituele tweeluik werd ervaren als aangrijpend, persoonlijk en intiem. In 2000 schreef en regisseerde hij het intrigerende *Witte Ballade*, "in which an old couple moves as if they are the living dead in a mind's space. They don't speak but we can hear their inner thoughts in the form of a voice over". De film *Una Ballata Bianca* (*Witte Ballade*, naar het gelijknamige toneelstuk) werd geselecteerd voor het Internationaal Rotterdams Filmfestival 2007. De film reist sindsdien over de wereld langs prestigieuze filmfestivals (India, Brazilië, Japan, Kazachstan, Verenigde Staten). In de voorstelling *Finster Stimmen* (2002) werd het leggen van contact met het publiek opnieuw beproefd; toeschouwers kregen zelf een rol toebedeeld. In de installatie had het publiek ontmoetingen met een (Friese) familie en kreeg het haar geschiedenis te horen vanuit verschillende vertelperspectieven.

In zijn meest recente voorstellingen legde Kees Roorda opnieuw en met een scherp gevoel voor de tijdgeest, de vinger op de zere plekken in de samenleving. *Surrender* (2007) handelde over de onherkenbaarheid van het kwaad en de middelen die we aanwenden om onze open samenleving te beveiligen. Op basis van gesprekken met chercheurs van de nationale recherche in Rijswijk schreef Kees Roorda een tekst waarin twee mannen een verdachte verhoren.

"Doordat regisseur en auteur Kees Roorda de lijn van zijn toneelstuk steeds verlegt, weet je niet meer aan wiens kant je moet staan. Alles blijkt drijfzand. (...) Wie omsingelt wie? En wie geeft zich over aan wat? Het antwoord is explosief." (Annette Embrechts, de Volkskrant, mei 2007)

In zijn meest recente voorstelling *Waterkou* (2009) zijn twee dolende zielen op zoek naar warmte en troost in een digitale wereld. Ze tobben met een uitzichtloos dagelijks bestaan. De hoop daaraan meer kleur te geven, en wellicht te ontsnappen, drijft hen naar de fictieve wereld van het internet. Een slimme publieksofstelling - met twee schermen waarop de verrichtingen van de chatters te volgen is -

laat de toeschouwers als voyeurs over de schouders van de acteurs meekijken. We zien hoe de acteurs personages neerzetten die op hun beurt figuren creëren waarmee ze het internet opgaan. Een verwarrende driehoeksverhouding die vragen stelt over wat waar is, en of het erg is als iemand misschien niet helemaal 'de waarheid' over zichzelf vertelt.

“Hoop en ontgoocheling, eenzaamheid en verlangen krijgen in deze eigentijdse vormtaal een dimensie die de kloof tussen internet en werkelijkheid toont én verzoent. Met humor en gevoel. *Waterkou* ontroert. De neiging het tweetal ook na hun digitale avontuur te willen blijven volgen, is na afloop moeilijk te onderdrukken.” (Hanny Alkema, Trouw, november 2008)

Veel van mijn artistieke keuzes ontstaan onbewust, instinctief en associatief. Het zijn reacties op eerder opgeslagen, heftige esthetische belevingen uit de werkelijkheid die zich aan mij opgedrongen hebben. Ik weet niet precies waarom ik ze me herinner, maar feit is dat ik uit een verzameling enigmatische brandvlekken besta. Die brandvlekken zijn voor mij zo belangrijk dat ik dit soms wel publiekelijk zou willen uitschreeuwen. Ik kan bezeten raken van een cryptische zin, het onverwachte uitzicht langs de kant van een snelweg, een bizar en ontroerend krantenbericht, de sensualiteit van versleten letters op een t-shirt, een ineengedoken oude kat onder een tak in de regen.

Door er theater van te maken en erover te schrijven, plaats ik me terug in die wereld van het onzegbare en probeer daar dat onzegbare opnieuw te evoceren. De meest intense sensaties in het theater heb ik zelf meestal ervaren wanneer er sprake was van een sterke mate van stileren of kunstmatigheid. De ervaring van de werkelijkheid was altijd groter naarmate de kunstmatigheid van de theatrale vertelling dit ook was. Vaak verlies ik mijn aandacht bij al te nadrukkelijke nabootsingen van de werkelijkheid; bij ingeleefd spel, bij letterlijke vertalingen van een beeld, bij gebrek aan mysterie. En toch zoek ik naar momenten van waarheid, naar momenten die een brug slaan tussen de brandpunten uit mijn herinnering en het nu.

*Volgend jaar maak ik *Eclips*, een voorstelling over het natuurverschijnsel van de zonsverduistering. Hoe ik dit natuurverschijnsel ga vertalen weet ik nog niet. Ik denk door me te concentreren op de mensen die hier op afkomen; mensen die iets verlangen, misschien wel genezing of verlossing. Ik vind die verlangens gerechtvaardigd. Daarover wil ik het hebben. Over de rechtvaardigheid van het hebben van al die over elkaar buitelandse perspectieven op de werkelijkheid.*

Kees Roorda 18 mei 2009